

Festa do lume 2017
(4 de febreiro – Sobradelo)

A foto que fala

O adeus de Obama. Do valor das persoas ao valor dos cartos.
[Foto: Pete Souza]

O trasno A soberanía educativa

Daniel López Muñoz

Falamos de que a soberanía alimentaria é difícil. Que a nosa terra máis próxima nos dea unha maioría razoable dos produtos que comemos, parece algo natural, ecolóxico, sostible e, xa que logo, de sentido común. Pero non tal, xa o sabemos. Por outra parte, teoricamente o consumidor é libre para decidir. Pero toma liberdade! Todo tende a virnos prefixado, e cando non, é a lei do prezo: o que se produce con salarios africanos ou latinoamericanos e con transxénicos norteamericanos impón a súa lei no

nada, alá vai a corrente, deixa que os leve. Se queres introducir criterios propios, vas comezar unha loita de anos, na que a coherencia non debe estar rifada coa intelixencia, a estratexia e a flexibilidade.

Pregúntanse os xornais, a raíz do día de magos que xa pasou, se hai nenos “hiperregalados”. Parece unha pregunta absurda. A pregunta debería ser á inversa: coñeces nenos e nenas –ese ben escaso– que non estean hoxe excesiva, esaxeradamente agasallados?

mercado. Os produtores locais teñen que dedicarse ás delicatessen. Pero aínda así, aínda con todo, sempre hai unha marxe para decidir, sempre hai oportunidades para saírmonos do establecido. Sempre podemos facer algunha boa xogada.

Pois coa soberanía educativa dos pais e nais, pasa algo parecido. Se renuncias a ela, pois

Que beneficio ten para un cativo, para unha rapariga, mergullarse nunha morea de obxectos envolvementos que non é quen de dixerir, da apreciar, de comprender? Que vantaxe ten para a súa aprendizaxe sobre o valor e a querenza polo traballo e o enxeño que teñen os xoguetes? Que valor lle achega para saber estar nun planeta de recursos limitados? Que preparación lle aquela para se afrontar á incerteza dun mundo laboral precario e inmisericorde? Pois nadiña. Se cadra, iso si, ese espectáculo reconforta os adultos que están na bancada –uns seis ou sete por infante– que compiten interiormente a ver se a criatura se entretén co seu regalo un par de segundos máis que co que lle regaláron os outros parentes.

Veña rapaces, o camiño é longo e a loita continúa, pero educar no amor pola Terra, o aprecio polo traballo, a concentración e a contemplación, non se leva moi ben con este enorme bazar chinés no que queren converter a vida dos picariños. Ninguén dixo que fose fácil. Pero o fácil, insistamos, paga pouco a pena.

Editorial Festa do Lume 2017: Educar na Galicia actual

Aproveitamos este número para facer a proposta e o convite á Festa do Lume desde ano.

É toda unha tradición no ámbito deste movemento que é Irimia. A base xurídica dese movemento é a Asociación Irimia, que celebra, por mandato estatutario e legal, unha asemblea anual. E xa desde hai máis de vinte anos aprovéitase esa convocatoria para facer algo máis ca unha mera asemblea anual: un encontro de reflexión e celebración, o primeiro sábado de febreiro, arredor dunha data simbólica, a Candeloria. Xusto cando os días queren medrar e os paxariños casar.

O formato dos últimos anos resultou ser todo un acerto. Convidamos a experiencias reais, representativas do que se coce no País en diferentes eidos, e traémolos a unha mesa para presentarse, explicarse, debater. Así fomos pasando por diversos temas: o asociacionismo cultural e veciñal, a defensa do territorio e o País, a solidariedade organizada desde a base cos que menos teñen, etc.

O formato de convidar e compartir experiencias galegas reais resulta ser un acerto

Nesa liña, e dada a actualidade da cuestión educativa, vimos a conveniencia de compartir experiencias e propostas educativas que se están a desenvolver en diferentes espazos da Galicia actual. Por iso quixemos que houbera presenza rural, periurbana e urbana; no ámbito escolar e no ámbito da educación do tempo de lecer.

Son moitas as cuestións que están sobre a mesa: a escola e as referencias educativas que herdamos están, en moitos aspectos, fracasando. Debátese sobre as tarefas na casa, sobre as novas tecnoloxías, sobre a cuestión dos valores, sobre o modelo de aprendizaxe na escola, onde á fórmula “libro de texto+ explicación +memorización+ exame” saíronlle diversas e interesantes competidoras.

É importante lembrar que este ano a Festa do Lume se move de sitio e pasa a ser no salón parroquial de Sobradelo, no concello de Vilagarcía de Arousa. E discutiremos alí, entre outras cousas, a conveniencia de facela itinerante ou semi-itinerante, como a propia Romaxe. Alí nos vemos, logo.

Rumores de esperanza

Xan Guillén

Dentro de cincuenta anos un rapaz preguntarlle ao seu pai: Ti que fixeches para cambiar o mundo? A resposta posiblemente sexa: Escribín uns chíos reivindicativos en Twitter ou asinei en change.org... Talvez a idea desta resposta poida parecer-nos bastante insubstancial. É certo. Se cadra pensamos que a mocidade do noso tempo está pouco implicada pero de cando en vez atopas casos nos que se ve que iso non é así.

Xa falei moitas veces do voluntariado. Un xeito especial de tomar conciencia e aos poucos, cunquiña a cunquiña, cambiar o mundo ou canto menos facelo máis habitable. Veño de ler a historia dunha rapaza que con vinte e un anos colabora nun hospital

para enfermos terminais. Sei de mozos e mozas de bacharelato que pasan parte do sábado pola tarde (do seu tempo de lecer, cando outros van a centros comerciais a pasear co móbil na man) en residencias de maiores falando con eles e facéndolles compañía. Que os move? Cambiar o mundo? Ser bos?

Preguntarlles a eles dá a resposta. Non é que eles sexan bos e os outros malos. Non é que non saiban que facer no seu tempo de lecer. Eles aseguran que facer iso failles ser mellores persoas. Que reciben moito máis do que dan, que saen de alí con máis folgos dos que entraron.

A xente que se molla polos demais son heroes que están escribindo unha épica moderna e necesaria. Aínda que sexa silenciosa e os medios de comunicación falen dos heroes balompédicos. Temos mozos que teñen inquiredanzas.

1

*Nobre e harmoniosa
fala de Breogán,
fala boa de fortes
e grandes sen rival"*
Eduardo Pondal

3

2

4

A peneira

1

Nos centenarios do pasamento de **EDUARDO PONDAL** e da saída de *Da terra asoballada* de Ramón Cabanillas, un dos congresos con máis emoción vai ser o dedicado á poesía en Pontevedra,. Está convocado pola AELG, Asociación de Escritores en Lingua Galega, con máis de 430 asociados.

2

As mulleres ecuatorianas, na foto, buscan máis igualdade nas eleccións de febreiro. Mentres, **BOLIVIA**, un país que reduciu a pobreza do 60 ao 45%, vai escoller por votación popular os cargos da súa xudicatura. Outras citas tamén van celebrar Arxentina, Chile, Honduras...

3

A Asociación de Mulleres Democráticas da **INDIA** denuncia máis de mil crimes/ano de mozas que cambian o sistema de castas por outras relacións máis igualitarias. Na foto, a activista Sharmila ao abandonar 16 anos de folga de fame contra a ditadura para se presentar ás eleccións rexionais do 2017.

4

O Día das Artes lembramos a **MARUXA MALLO** (Viveiro 1902-Madrid 1995) que, coa ditadura, tivo que exiliarse. A súa obra abriu o CGAC (1993), e ata o 27 gozamos dos creadores exiliados e emigrantes na sala Abanca en Santiago e o 30 na Biblioteca Ánxel Casal coa exposición "Maruxa Mallo, unha pintura de vangarda".

5

7

6

8

Alfonso Blanco Torrado

5

No Ano da Historia, o Patrimonio e a Arqueoloxía, ao cumprirse 40 anos do Museo do Pobo Galego, denunciaremos a barbarie do Daesh destruíndo todo en Irak, Libia ou Siria; tamén as desfeitas do noso **PATRIMONIO**, un dos máis ricos do planeta

6

OS PEARES dos tres ríos celebra os 125 anos do nacemento dun dos seus fillos: Rodolfo Prada. Emigrante na Arxentina e amigo de Castelao loitou pola memoria da nación. Na ilustración, Nicanor Rielo, fundador da A.C. Rodolfo Prada (1982), que quere repatriar as cinzas deste galeguista.

7

No centenario da **REVOLUCIÓN RUSA** o mundo vai coñecer a explosión das vangardas artísticas estranguladas polo estalinismo no 1932 coas súas listas negras e visualizaremos os filmes de Eisenstein, que revolucionou o cine mundial, a arte preferida de Lenin.

8

O "Ano do **TURISMO SOSTIBLE**", un sector que emprega o 11%, anima á Mariña a partillar o seu patrimonio natural con xeorutas; tamén cos inmigrantes, que acadan o 6,14% no seu treito occidental. Séguenlle Viana, Valdeorras e a Mariña central con máis afiliados á Seguridade Social. Só en Burela hal 380.

Política 100 anos da revolución

Pedro Pedrouzo Devesa

100 anos despois segue estremecendo o enorme impacto que tivo a revolución soviética en todo o século XX. O comunismo foi unha ideoloxía cunha atracción inusual. A capacidade política de liberar o ser humano das súas ataduras segue sendo unha utopía necesaria pero afastada, un horizonte que convén non descoidar pero tampouco idolatrar.

O século XX non se entende sen o comunismo, e 2017 promete ser fecundo na revisión daqueles días e todos os froitos que nos trouxeron, desde a esperanza ao desencanto. O socialismo precisa de moitos matices, debido ao enormemente complicado que é materializar a súa esencia, que non é outra que conseguir a igualdade social.

A igualdade é un ben en si mesmo. É unha meta que non debemos descoidar e que é historicamente repetida e demandada por todos aqueles que contemplan con pesar a capacidade de maltrato consigo mesmo que o ser humano ten de seu.

O comunismo foi posiblemente o episodio máis constante, elaborado e fructífero de combate contra as desigualdades. Pero, ao mesmo tempo, deu lugar a momentos de barbarie social e política extrema co propio pobo que o fecundaba.

A igualdade a través da política propiciou unha concentración de poder e lexitimidade social. O comunismo esqueceu que a consecución da igualdade debe estar na sociedade, non na política. Non se trata de darlle voz ao pobo, senón de recoñecerlle que ten voz propia. E como tal debe ter instrumentos transparentes e insubornables de materialización desa voz.

A igualdade é esquiua e os seus apóstolos adoitan empoderarse facilmente. Gústalles recoñecerse insubstituíbles, porque a esquerda sempre amou o carisma, sempre quixo líderes. Pero os líderes, igual que os antigos deuses, demandan sacrificios.

As barbaries que acumulou o capitalismo, fundamentalmente a través da explotación daquel Terceiro Mundo que se repartían as multinacionais, serviu para validar en Occidente un réxime que era insalvable desde o punto de vista humano, pero que era fonte inspiradora para aqueles que querían frear o proceso de escravitude laboral que asolagou o *Salvaxe Oeste europeo* antes de se converter en Estado de Benestar.

Soubemos modelar e modular capitalismo e socialismo para evitar os peores trazos de cada un? Se cadra, pero quedámonos polo camiño. Hoxe necesitamos repensar as fórmulas que nos permitan converter o mundo nun lugar seguro e máis xusto, onde a liberdade e a igualdade sexan principios e medios de convivencia. O resto son prexuízos. E todos andamos sobrados deles.

vestiario deseñado por Popova Liubov.
"Producción de Roupa para Actor nº 5"
(1921), traxe dun actor feminino para a obra
vanguardista de Fernand Crommelynck, "The
Magnanimous Cuckold" (1922).

Soubemos modelar e modular capitalismo e socialismo para evitar os peores trazos de cada un?

O peto común

Rubén Aramburu

A Comunidade de Taizé convoca todos os anos un encontro da Peregrinación da Confianza no tempo de Nadal. A última foi en Riga, capital de Letonia. Durante cinco días, do 28 de decembro ao 1 de xaneiro uns dez mil mozos católicos, ortodoxos, protestantes... todos cristiáns procedentes de moitos países europeos e de Asia, oraron xuntos, escoitaron a Palabra, participaron en obradoiros e coñeceron experiencias.

Taizé

Topo un cura amigo que trae cara de canso. Conta que na última ponte festiva celebrou quince misas en tres días nas moitas parroquias que atende; que non hai mozos nas igrexas e apenas nenos, só xente maior que vai morrendo e deixa un banco libre no templo que non ha ter renovación.

É un drama o da pastoral no rural na Galiza. Os cregos, maiores e sen relevos atenden nove parroquias ou máis e andan a celebrar ritos como autómatas e correndo logo co coche por pistas endemoñadas. A mocidade na maior parte abandonou a Igrexa, e só acoden a algunha voda ou funeral quedando as máis das veces no adro. Non hai tempo para crear grupos e acompañalos, para animar novas estruturas, realidades, experiencias.

Volvo os ollos á Comunidade de Taizé que naceu nunha aldea e que ao longo do ano xunta milleiros de mozos de todo o mundo. E non será precisa unha peregrinación da confianza aquí nesta terra tan desconfiada de sempre? **ABRIRMOS CAMIÑOS DE ESPERANZA** foi o lema do encontro de este ano en Riga.

Taizé provoca interrogación nos mozos e mozas: unha forma de vida sinxela, unha actitude de escoita e confianza, e un camiño de oración contemplativa. Quizais que vullan mais ca quince misas nunha fin de semana...

O CARRABOXO por ROBE LOIS

Xente de eiquí

Montse Nieto

Celsa e Anuncio listos para camiñar

Celsa e Anuncio coñecéronse ben lonxe de Carral ou do barrio de Sar en Santiago, onde naceron. Con pouco máis de vinte anos o destino levounos ao Downside School en Stratton on the Fosse, Inglaterra, un colexio dos máis elitistas do país, ao que chegaron cada un polo seu lado buscando o futuro que aquí se lles negaba. Ela sabía coser e levar unha casa e el, que de neno soñaba con ser piloto, o mesmo servía para un roto que para un descosido. Loitaron por saír adiante e fixérono xuntos, como farían xa para sempre todo o demais. Despois dunha vida entregada aos fillos Santi e Ana, agora tamén ás netas Laura e Alba, seguen sen esquecer as causas que sempre reivindicaron.

Conversa con Celsa Arenas e Anuncio Moroño, de Labañou, de Vanguarda, da solidariedade e a fraternidade en todas as súas variantes

Como era aquel escenario no que decidistes emigrar?

Anuncio: O barrio de Sar progresaba moi lentamente. Perdíanse oficios como os de zapateiros ou cesteiras e había moitos peóns e labradores. En Angrois onde eu xogaba, non había luz e chegaba a lama aos nocellos por moito que se chamara “Camíño Real”. Eu facía os recados para unha empresa de transporte que fabricaba as súas propias pezas de recambio. Meu irmán maior traballaba de ferreiro naquel taller e eu quería aprender de torneiro, pero para iso había que pagar. Despois fixen baldosas en Félix Vilas; gañaba algo máis, pero non o suficiente. Para min, a alternativa podía ser o cuartel. Querían que quedase -¿Qué eres en la vida, un peón? Díciánme-. *Aquí puedes ser sargento*

No castelo, en Escocia, ademais de non gañar o que pensaba, era aburridísimo.

y luego teniente...-. Eu replicaba “Son baldoseiro?” -*Pues eso, un peón-*. Pero eu xa tiña en mente emigrar.

Celsa: Eu era pantaloneira e tiña unha amiga traballando no castelo Darnaway, en Escocia. Pensaba que gañaría moito máis que aquí, así que decidínme. Á parte de non gañar o que imaxinara, aquilo estaba tan illado que era aburridísimo. A miña amiga saía algo porque sabía andar en bicicleta pero eu nin sequera, así que non dubidei en aceptar outro emprego no colexio de Downside Abbey. O meu traballo sería atender á encargada.

Anuncio: Si, cando eu cheguei ao colexio dos beneditinos, ela xa estaba

alí. Eramos uns cincuenta españois e Celsa era a que tiña o salario máis alto. Tanto a encargada coma o médico, non atendían sen que ela fixese de intérprete.

Celsa: Eu non é que falara moito, pero entendíame. Aprender inglés non era doado porque falabamos español entre nós.

Anuncio: Ademais de coñecer a Celsa, que sería xa a miña compañeira para sempre, alí descubrín o que era unha vida digna: unha habitación para min só -na casa eramos seis irmáns- cuarto de baño -aquí non tiña nin auga corrente- e mesmo unha señora que me facía a cama.

Celsa: Alí estíbame ben. Cando casamos déronnos unha casa e cando naceu Santi, cambiáronme para un

traballo que me permitía estar con el. Repasaba a roupa dos alumnos, máis de mil en total, pero eu só facía a dos máis pequenos.

Anuncio: Coidar dos nenos foi sempre a nosa prioridade. Despois deste colexio traballamos en varias casas moi boas. A primeira foi a de Lady Cadbury, a dona dos chocolates Cadbury, que non criara nin aos seus propios fillos pero permitiunos ter a Santi con nós, a quen máis dunha vez lle regalou unha chocolatina.

Celsa: Ana naceu na casa dos Morley e despois fomos á de Mrs. Coscos. Por último, volvemos ao colexio dos beneditinos outra vez.

Na romaxe de Irimia

Anuncio: Desta volta o meu traballo era servir o viño aos convidados, cando os había. Estabamos moi ben alí.

Había tempo para algo máis que traballar?

Anuncio: Aínda que non sexa máis que unha curiosidade, eu no colexio ía a misa coa encargada. Unha misa só para ela. Pasaba pola cociña, facíame un sinal e eu, saía para a igrexa. Alí estabamos o monxe, ela e máis eu. Moitas veces nin cruzabamos palabra aínda que fixeramos xuntos o camiño. Na misa que se facía en español para os traballadores, usábase un misal que me regalara Quiroga Palacios cando eu tiña once anos. Un día ao ano, no que xuntaban en San Martiño Pinario aos nenos da diocese, preparáronme a min para ler naquela misa. Eu sabía o texto de memoria pero tiña que facer que o lía. Cando o arcebispo me entregou o agasallo tamén me ofreceu unha bolsa para o Seminario Menor, que aínda estaba por rematar, e díxenlle que non a quería.

Tal era a necesidade na casa que aquel misal meu pai vendeullo a unha mestra para mercar dous porquiños. Eu debín de chorar tantísimo, que aos dous días volveu onde ela e pediulle o libro -senón meu rapaz vai morrer- supoño que lle diría. Tivo que ir devolvéndolle os cartos como puido. Por certo, o libriño tamén viaxou

a Londres para que un bispo casara unha parella española. Recupereino con moito esforzo, con manchas de tinta e sen o estoxo de coiro.

Celsa: El sempre tiña cousas das que preocuparse.

Anuncio: Si. Interesábame polos sindicatos e escoitaba Radio Praga, a onde quixeron levarme. Tamén in-

O activismo desde a parroquia de Labañou culminou coa multa a Cuco Ruíz de Cortazar. Organizámonos desde o "ver-xulgar-actuar"

formaba o embaixador español dos nacementos da contorna de Bath-Bristol; a embaixada agasallaba aos acabados de nacer e a min enviábame un paquete polo Nadal. Cando chegou Fraga dixo que había cousas máis importantes que facer e aí rematou o meu "labor diplomático".

Noutra ocasión escribinlle, con outro compañeiro, unha carta a Franco. Ao seu primo non o deixaran entrar

no país por ser sobriño do Foucellas, considerado un terrorista. Conseguimos o permiso cando o home case perdiera o interese, pero aquela carta levounos toda a noite escribilla.

E tiñades intención de volver?

Anuncio: Chegou un momento no que non eras nin galego nin inglés. Así como os italianos non o pensaban tanto, os españois si queriamos volver.

Celsa: Eu sempre o tiven claro, e cando os nenos tiñan seis e oito anos, era o momento de quedar ou de marchar.

Anuncio: Aínda así pensámolo moito. Incluso despois seguimos dándolle voltas. Sendo de aquí e falando o noso idioma, sentiámonos como estraños. Non atopabamos traballo e ofrecíannos salarios ridículos. Foi moi duro.

Celsa: Si. Eu diría que aínda foi máis duro o retorno que a marcha.

Organizando unha Irimianza

Xente de eiquí

Montse Nieto

Nunha xuntanza do sindicato

Anuncio: Non entendiamos certos comportamentos cívicos, non había palabra, tirábanse as cousas ao chan e aquí as xestións administrativas eran lentas e confusas; alá coas catro palabras que sabiamos solucionabas todo.

Como foron os inicios do voso activismo político?

Anuncio: En Labañou, onde nos instalamos, iamos a unhas misas de curas progresistas onde as veciñas e veciños decidían os quefaceres da parroquia e a vida social do barrio, servindo como plataforma a organizacións políticas, sindicais e, sobre todo, ao asociacionismo veciñal, ANPA, etc. Aquilo todo estaba prohibido e a policía andaba enriba, así que o 16 de abril d 1975, a Dirección Xeral de Seguridade multou a Eliseu Ruiz (Cuco), o sacerdote de Ferrol que estaba a preparar a Semana Santa en Labañou, “por infracción da Lei de Orde Pública”. Na parroquia organizámonos en *Movemento Junior, Xoves e Adultos*, seguindo o principio “Ver, xulgar e actuar”. A comunidade de Labañou era parte das CCP, tendo como referencia á *Vanguardia Obreira*, onde me integrei e estou. Tamén somos de *Redes Cristiás*, da *Coordina-*

dora de Crentes galegos, de *Irimia* e estamos vencellados a *Encrucillada*.

Militei, polo tanto, desde a súa creación, no movemento veciñal e na ANPA de Labañou, onde conseguimos despois de moita loita, un colexio digno. No sindicalismo, participei en diferentes organizacións naciona-

A situación dos inmigrantes pensionistas retornados é un tema tabú. Só grazas ao esforzo de Ana Miranda do BNG, se devolveron as multas

listas deica a confluencia coa CIG, e formei parte do antigo PSG, PSG-EG e BNG. Recordo a súa fundación, á que asistín no pavillón de deportes de Riazor, aínda que me mantivera no PSG.

Celsa, ata que punto compartes ti estas inquedanzas?

Celsa: A min gústame que el estea nestas cousas, pero eu non son tan activa.

Anuncio: O feito é que estar con Celsa permitíume levar a vida que levei. E ese recoñecemento non o fago só eu. Cando *Irimia* cumpriu 25 anos,

fixose un acto en Bonaval e repartíron 25 cirios co emblema da primeira romaxe. Había que entregalo a 25 persoas e, polo visto, nunha reunión falouse de min. Entón, alguén, acertadamente dixo: Non, que sexa a Celsa; porque sen ela, Anuncio non sería o que é. Non é máis que un anaco de vela que só ten valor simbólico, pero comparto completamente ese pensamento.

En que loitas andades agora?

Anuncio: Como emigrantes retornados defendemos ser iguais ao resto de españois. Queremos o mesmo baremo que os demais cidadáns pero a nós aplícasenos a inxusta Lei de dous pagadores, que nos obriga a facer a declaración se a suma das pagas chega a 11.200€, e o que recibimos do estranxeiro pasa de 1.500€ anuais. Inexplicablemente é un tema tabú para os medios de comunicación e para os partidos políticos, que nin en campaña airean o asunto. Só grazas ao traballo e esforzo de Ana Miran-

da do BNG, empezáronse a devolver multas e cargos.

Para rematar, Celsa e Anuncio reflexionan sobre o que aínda queda por facer.

Celsa: Eu penso que aos netos deixámoslle, en xeral, un mundo peor. E desde logo, como siga mandando Rajoy, isto non mellora...

Anuncio: Foise progresando pero agora imos a peor. Debía haber máis xustiza social, máis humanidade e máis conciencia cidadá. Hai que seguir na loita.

4 de febreiro (Sobradelo – Vilagarcía de Arousa)

Achégase a Candeloria e con ela festexaremos unha nova Festa do Lume. Nese peregrinar que aluga a historia desta Festa irimega, e despois dun ciclo no Mosteiro de Bergondo, atoparémonos nun novo lugar de encontro para revisarnos, festexar e dar testemuña. Citámonos en Sobradelo (Vilagarcía de Arousa); no Salón Parroquial, ao carón da Igrexa. Este é un lugar de amigos irimegos que cada ano participan na Romaxe. É por iso que unha das últimas tivo lugar no Monte Xiabre e contou coa colaboración dun grupo importante de xente de Sobradelo, así como da súa coral na Oración da tardiña. Entre os irimegos tamén gozaremos da presenza de Daniel Espiño, párroco desta parroquia desde hai máis de trinta anos.

Como é habitual, a festa comezará coa Asemblea de socios e a renovación dos cargos directivos. Sempre é un bo momento para analizar o percorrido feito no últimos anos. E, tras un descanso, faremos a charla-coloquio que este ano se centrará no mundo educativo.

Para isto contaremos con:

- Alicia López Prado, mestra que nos falará do papel da escola no medio rural.
- Xulio César Iglesias Blanco. Salesiano que amosará as tendencias educativas no tempo libre.
- . Josecho de la Torre Culler. A nova escola: o traballo cooperativo e por proxectos

Unha vez finalizado o coloquio, faremos xantar compartido entre todos, para rematar coa celebración da Candeloria e, como vén sendo habitual os últimos anos, con algo de música.

HORARIOS

- 9:30 Café
- 10:00 Asemblea de socios/as de Irimia
- 12:00 Mesa redonda sobre experiencias educativas: o papel da escola no medio rural, as tendencias educativas no tempo libre e o traballo cooperativo e por proxectos.
- 14:30 Xantar compartido
- 16:30 Celebración da Candeloria

Este ano a Festa do lume cambia de lugar. Vémonos en Sobradelo (Vilagarcía).

José María Castillo

“O Evanxeo non culpa a xente, culpa os pastores”

Xesús non fundou o clero. Nin fundou sacerdocio ningún. Iso non consta en ningures, en todo o Novo Testamento. E moito menos, a Xesús nin se lle ocorreu instituír un corpo ou estamento de “homes sagrados”

Escribo esta breve nota o día 3 de decembro, festa de san Francisco Javier. Acabo de ler o Evanxeo que corresponde á misa de hoxe, o texto de Mt 9, 35-10, 1. 6-8. E recordei axiña o que o papa Francisco indicaba, hai poucos días: unha das cousas que **máis dano fai á Igrexa é o clericalismo.**

O Evanxeo afirma que Xesús, ao ver as pobres xentes de Galilea, “sentía compaixón”, dáballe pena. Porque aquelas xentes andaban e vivían “como ovellas que non teñen pastor”. Ao dicir isto, **o Evanxeo non culpa a xente. Culpa os “pastores”,** que, na

Xesús non fundou o clero. Nin fundou sacerdocio ningún. Iso non consta en ningures, en todo o Novo Testamento. E moito menos, a Xesús nin se lle ocorreu instituír un corpo ou estamento de “homes sagrados”, unha especie de funcionarios “do santo”, que viven diso e con iso saen do anonimato dos homes correntes, para constituírse nunha “clase superior”. Xesús non pensou en nada disto.

O que Xesús quixo é “discípulos” que o seguen, é dicir, que viven como viviu Xesús. Dedicado a curar doenzas, aliviar penas e sufrimentos, acoller

A Xesús nin se lle ocorreu instituír un estamento de “homes sagrados”, unha especie de funcionarios “do santo”

linguaxe dos profetas da Biblia, eran os “sacerdotes”.

Pois ben, ao chegar a este punto, resulta inevitable recordar a ameaza impresionante que o profeta Ezequiel lles ceiba (e lles segue ceibando) aos sacerdotes, aos de entón e aos de agora: “Voume a enfrontar cos pastores: reclamareilles as miñas ovellas, quitareinos de pastores das miñas ovellas, para que deixen de alindarse a si mesmos, os pastores” (Ez 34, 8-7. 10).

as xentes máis perdidas e extraviadas. Así naceu o **“movemento de Xesús”**. E así se expandiu polo Imperio. Ata que, progresivamente, a crecente importancia do clero e as súas cerimoniais, os seus templos, as súas normas... desprazando o centro: **do Evanxeo á Relixión.** Da compaixón polos que sofren, á observancia e á submisión á relixiosidade establecida.

E así, paulatinamente, insensiblemente, o discipulado evanxélico con-

verteuse en carreira, en dignidade, en poder sagrado, en rango e xerarquía, en clero, co **consequente perigo de derivar cara ao clericalismo**. Xustamente, o que o papa Francisco lamentou recentemente. E aproveitou a ocasión para insistir, unha vez máis, que os cánones da Sesión VII do concilio de Trento, sobre os sacramentos, non son definicións dogmáticas, vinculantes para a Fe católica. Porque os Pais do concilio non chegaron a poñerse de acordo sobre se o que condenaban ou prohibían eran “erros” ou “herexías” (cf. DH 1600).

Queixámonos da falta de clero, dos abusos de non poucos clérigos, dos privilexios que se lle conceden á Igrexa, da falta de exemplaridade de non poucos curas.... Todo iso pódese discutir. Todo iso débese precisar e axustar á realidade, para non difamar a tantas boas persoas, que, desde a súa vocación relixiosa, traballan polos demais. Isto é verdade. E hase de ter moi en conta.

Pero máis importante e máis urxente que todo o dito, é o feito de que, paulatinamente, progresivamente,

o desprazamento, do “discipulado evanxélico” ao “clero eclesiástico”, foi - e segue sendo - a raíz e a causa da descomposición do proxecto orixinal de Xesús. O Evanxeo

A crecente importancia do clero desprazou o centro do Evanxeo á Relixión

perdeu forza a costa do poder que alcanzou e segue exercendo o clero e, o que é peor, o clericalismo. Mentres este problema non se afronte e se resolva, ata as súas últimas consecuencias, a Igrexa seguirá como se atopa agora mesmo: **desprazada, nuns casos, e desorientada** (sen saber que facer) en tantas ocasións. Os incesantes enfrontamentos (ou desacordos disimulados) de tantos clérigos co Papa actual son a proba máis patente de que este asunto é capital e decisivo para a Igrexa neste momento.

IMPRESO PARA FACERSE SOCIO DE IRIMIA OU SUBSCRIBIRSE Á REVISTA

Se queres facerte socio, subscribirte á revista IRIMIA (ou coñeces a alguén que lle poida interesar recibir de balde os tres próximos números da revista) recorta este impreso e envíaó a Apartado 296 - 15704-Santiago de Compostela, ou escríbenos a irimia@wanadoo.es ou subscricions@asociacion-irimia.org

NOME: APELIDOS:
 ENDEREZO:
 CÓD. POSTAL: CONCELLO OU CIDADE: PROVINCIA:
 TELÉFONO CORREO ELECTRÓNICO

QUERO SER SOCIA/-O: 3 €
QUERO SUBSCRIBIRME: Ordinaria: 30 €
 De apoio: 45 € Subscrición anual (22 números)
60 €

QUERO SER 60x100:
DOMICILIACIÓN
 BANCO OU CAIXA E AFORROS:
 DOMICILIO DO BANCO: CÓD. POSTAL:
 CONCELLO OU CIDADE: PROVINCIA: TITULAR DA CONTA:
 Nº de CONTA: _ _ _ / _ _ _ / _ _ _

Sírvase atender ata novo aviso, e con cargo á miña conta, os recibos que ó meu nome lles sexan presentados ó seu cobro por IRIMIA.

En a de de 201__.

Atentamente.

Se queres podes ingresar directamente en calquera das nosas contas indicando claramente o teu nome no impreso de ingreso e enviándonos unha copia xunto cos teus datos.
 Conta: ABANCA ES63 2080 0349 8530 4000 5822

IRIMIA

Un canudo na cabeza

Estabamos na clase de Psicoloxía Diferencial. O profesor era intelixente. Gran pedagogo. Os 50 minutos pasaban nun suspiro. Trataba temas que resultaban moi interesantes; xa que, ademais, tiñan algo de tabú para nós.

Un día comeza a clase preguntándonos de que color era o taboleiro que tiña detrás. A resposta era evidente: negro. Pero de seguida debuxa con xiz branco un circuliño no medio e medio do encerado, saca de entre os seus libros e apuntes un canudo dunha canaveira, dállo ao alumno que tiña fronte del, dille que mire co canudo ao punto branco do taboleiro e preguntalle: de que color é o taboleiro? O alumno responde: branco. Diríxese a todos os demais e volve preguntarnos: de que cor é o taboleiro? E respondemos: negro.

Este experimento, daquela fíxonos rir nun primeiro momento, mentres el non lle foi sacando todo o miolo e as aplicacións que tiña. De feito, ao ir andando pola vida e convivindo con persoas tan diferentes, comprobei que contiña unha gran verdade. Non hai quen se libre de levar un ou varios canudos. Mentres non o descubramos, somos capaces de morrer asegurando que é branco o que todos os demais afirman que é negro. Discutimos, berramos, creamos inimidades... Canta culpa teñen os canudos que cada un leva na cabeza!. Canudos que herdamos, que a sociedade nos colgou xa de pequenos... e que son tan nosos coma nós mesmos.

O repenso

Ramón Díaz Raña

Deputación
DA CORUÑA

EDITA: Asociación A. IRIMIA

MESA DE REDACCIÓN: Daniel López Munoz, Luís Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

COLABORADORES: Victorino Pérez Prieto, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopena, Tareixa Ledo Regal, Clodio González Pérez, Xabier Blanco, Valentina Formoso Gosende, Antonio Pinto Antón, Carmen Soto, Rubén Aramburu, Marisa Vidal, Xan Guillén, Christina Moreira, Carlos Vázquez G., Teresa Souto Loira, Josecho de la Torre Culler, Lucía Santiago Díaz, Baldomero Iglesias Dobbarrio (Mero), Lois Ferradás, Xaquín Campo Freire, Nieves Espiñeira Medín, Francisco Almuíña, Alfonso Mascuñana, Antón Laxe, Ramón Díaz Raña, Olga Álvarez, Engracia Vidal Estévez, Manuel Arca e J.M. Barca López, Manolo G. Turnes.

CORRECCIÓN LINGÜÍSTICA: Lidia Campos Chan, Luís Aldegunde.

RECEPCIÓN DE ARTIGOS E COLABORACIÓNS EN: revistairimia@asociacion-irimia.org

SUBSCRICIÓN: Apdo. 296 - 15704 Santiago de Compostela. Telf.: 615 464 095 / subscripcións@asociacion-irimia.org

Ordinaria: 30 Euros, de Apoio: 45 Euros. Cota de socio: 3 Euros.

PARA ASUNTOS DA ASOCIACIÓN NON RELACIONADOS COA REVISTA: asociacion-irimia@asociacion-irimia.org

CONTA: ABANCA ES63 2080 0349 8530 4000 5822 - Urbana, nº 8 - Santiago

DEPÓSITO LEGAL: C-1417-81 **TIRADA:** 650 exemplares

DESEÑO E MAQUETACIÓN: TallerDD (Ninfa, Riveiro, Martínez)

ISSN: 2172-9182

IMPRIME: TÓRCULO Artes Gráficas

DISTRIBÚE: IMPACTA

EDICIÓN ELECTRÓNICA: <http://asociacion-irimia.org/revista.xhtml>

FEITO EN PAPEL RECICLADO

Boa Nova

Xesús voceiro na salvación e sanación de Deus

No Evanxeo de hoxe Mateo fainos un resumo dos comezos da misión de Xesús. No texto hai tres datos importantes que moi probablemente formaran parte do núcleo histórico da vida do Mestre.

En primeiro lugar, Xesús inicia a súa misión despois do arresto de Xoán. É fácil pensar que inicialmente na predicación do Bautista comezara a intuír que a relación que Deus anhelaba ter co ser humano ía moito máis aló dun intercambio ritual e do cumprimento das tradicións. A miseria e a opresión da maioría do pobo non estaba no proxecto do Pai. Cando os poderosos calan, o profeta do Xordán, Xesús, comeza a falar, pero cun estilo propio.

En segundo lugar, o Mestre sente a necesidade de buscar compañeiros e compañeiras que impulsen con el o proxecto do Reino. A chamada aos primeiros discípulos mostra que a súa intención non é facer un exército de elite, senón convocar homes e mulleres que encarnen na súa vida a Boa Nova do *Abba*. Estes, seguirán sendo o que son, pescadores, pero de outra maneira.

E terceiro, Xesús ensinaba e curaba. El sabía que a fe e a vida van xuntas, que a acción salvadora de Deus só podía ser recoñecida se a xentiña do pobo experimentaba a liberación do seu sufrimento e desesperanza. Polos camiños de Galilea o Mestre abría horizontes de ilusión e confianza. Construía un proxecto transformador e de cambio.

Eu, ás veces, preguntome, onde gardamos esa novidade, onde agochamos ese Deus preocupado das persoas, agarimoso e bo. Quizais este Evanxeo devólvenos esta pregunta...

Carme Soto

Aquí tedes como comezaron a carreira de comerciais uns pescadores de auga doce. E non sería polos cartos, pero algo tería o Moreno que os levou a deixar o único choio que coñecían para ir anunciar a Boa Nova e ser pescadores de homes e mulleres.

Como? Ofertando un produto sen igual no seu tempo: esperanza nun mundo mellor, nunha vida mellor, en se converter en persoas mellores, sandando das doenzas físicas, mentais, sociais que os limitaban. Irmandade, sentirse arroupados polos compañeiros de camiño, nunha loita común na que nunca estarían sós. O sentido da vida, ter un porqué vivir e incluso morrer, máis aló do simple sobrevivir. O Reino de Deus xa, aquí e agora.

Pero non foi daquela, nin será no 2017, aínda que se achegue a pouquiños, mentres seguimos coa nosa técnica das subvencións: soñar, pedir, loitar polo 100% aínda sabendo que imos conseguir o 50, o 40, o 60% coas nosas poucas forzas. Medrar en espírito. E nunca, nunca perder de vista o Sur.

Olga Álvarez.

DOMINGO 22 DE XANEIRO. III do TEMPO ORDINARIO

A PALABRA. Mt 4, 12-23

Cando soubo Xesús que encadearan a Xoán, retirouse a Galilea. Deixando Nazaré, foise establecer en Cafarnaúm, na beira do mar, en terras de Zebulón e Naftalí, para que se cumprise o dito polo profeta Isaías: Terra de Zebulón, terra de Naftalí, camiño do mar na outra ribeira do Xordán. Galilea dos pagáns. O pobo que xacía na escuridade viu unha gran luz: Para os que habitaban no escuro país da morte brillou unha alborada. E desde aquela empezou Xesús a predicar, dicindo: «Arrepentídevos, que o Reino dos Ceos xa está aí.»

Camiñando pola ribeira do mar de Galilea, viu a dous irmáns: Simón, tamén chamado Pedro, e Andrés; os dous, que eran pescadores, estaban largando o aparello no mar. Díxolles: «Vide comigo, e fareivos pescadores de homes.» 20 Eles deixaron de contado o aparello, e seguírono. Máis adiante atopou outros dous irmáns: Santiago e mais Xoán, fillos de Zebedeo, que estaban co seu pai na barca arranxando o aparello. Tamén os chamou, e eles coa mesma deixaron a barca e mais a seu pai e seguírono. Xesús percorría a Galilea enteira ensinando nas sinagogas e anunciando a Boa Nova do Reino, curando canta doenza padecía o pobo.

Falando da lingua

Lidia e Valentina

Acabaron as festas no Nadal, que foron moitas e variadas e nas que a xente se divirte (ou non) de xeitos moi diferente. Non é o mesmo a festa que se fai o Día de Nadal ca a noite de fin de ano. Pensamos que estaría ben reflexionar sobre como xestiona a nosa lingua o tema festeiro, é dicir, como é que se recolle no noso vocabulario. Revisando un pouco os sinónimos de “festa”, anotamos un lote de termos, mais non todos son sinónimos de todas as acepcións que ten o termo. Todos sabemos que non é o mesmo

falar de festa como “diversión buliciosa” (Anda sempre de festa) ou como un “conxunto de actos de carácter alegre, organizados para celebrar ou conmemorar algo”: “Fixemos unha festa polo seu aniversario” ou “Mañá celebran a festa da Ascensión”. Neste último caso, *só ten como* sinónimo “festividade”, mais para o primeiro deles podemos atopar *máis dunha ducia*, aínda que algúns teñen matices particulares que a continuación vos comentamos.

Como sinónimos exactos desa “diversión buliciosa” atopamos *troula*, *folía* e *xolda*: “Pasaron a noite do 31 de troula”; termo este que ten na súa familia *trouleo* “Estou cansa de tanto trouleo” e mais *troulear*: “Moito lle gusta troulear á xente nova pero nós xa non participamos tanto da *xolda* como cando eramos mozas”. Con todo, hai outros que andan sempre de folía. Esta folía parece que presenta un matiz de máis barullo e para algunha xente ten parecido con “foliada”. A foliada ten o que estamos vendo en frases como “Non se pode andar de foliada todos os días”; mais é un termo que posúe outra acepción máis precisa da que deriva a primeira: “facen unha foliada”. Esta expresión referíase a aquela reunión nocturna que se facía nas aldeas para divertirse cantando e bailando. Na actualidade, fanse foliadas e case sempre se entende que hai música e baile tradicional polo medio.

Acábasenos o sitio e aínda nos queda por falar da esmorga, da algeirada, chola, gandaina, rexouba e, como non, de andar de carallada! Todo isto no próximo número.

O Fachineiro dos extraterrestres

A chegada

Este Nadal houbo inflación de películas de ficción científica espacial. Entre elas atópase *The arrival*, que fala da chegada de doce naves alieníxenas á Terra. Para ver que queren contarnos os extraterrestres, os responsables contratan unha lingüista que terá que descifrar as intencións desta sorprendente chegada. Contada así parece máis simple cá asa dun balde, pero a peli está ben e resulta entretida. Con todo, a este fachineiro chamoulle a atención un pequeno detalle: cando a van contratar, a lingüista, que dá clases na universidade, está nese intre falando da orixe do portugués, situándoo no Reino de Galicia. Tampouco é tan raro que nunha aula universitaria se trate da

sexta lingua máis falada no mundo. Por esa mesma razón, entre a tristura e a decepción, deume a impresión de que o director portugués da Real Filharmonía de Galicia era un pouco alieníxeno, cando se dirixía aos seus músicos en castelán. Claro que, probablemente, entre os músicos había moitos alieníxenos, que tanto lles tería que fose a Filharmonía de Murcia ou a de Huesca. No seu descargo, cómpre dicir que na TVG falou en portugués, pero tamén é certo que, á parte da orixe lingüística, compartimos cos portugueses o xene atlántico que nos impulsa ao abandono da lingua á primeira oportunidade.

A.Q.